

ІТ МЕНЕДЖМЕНТ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНОГО СПЕЦІАЛІСТА

Досліджено поняття інноваційних стилів управління, проаналізовано новітні види менеджменту, розкрито можливості цифрового покоління для забезпечення технологічного розвитку суспільства в Україні. Показано, якими компетентностями та якостями має володіти майбутній менеджер для забезпечення процесу цифровізації менеджменту, яким чином відбувається процес підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Ключові слова: менеджмент, цифровізація, молодь, інноваційний розвиток, ІТ спеціалісти.

Постановка проблеми. В сучасних реаліях переходу до цифрового менеджменту, в якому відбувається поєднання ІТ сфери з проектним управлінням, ключовим джерелом економічного розвитку підприємства вважаються інновації, внаслідок чого вагомо зростає значення підготовки спеціалістів високої кваліфікації, які є представниками цифрового покоління. Майбутні управлінці, які мають цифровий світогляд та якісні теоретичні знання, допоможуть підприємствам пришвидшити процес трансформації бізнес-діяльності в цифрову сферу. При цьому на ринку праці України досліджується нестача спеціалістів, які здатні провести таку ІТ-трансформацію [1 - 3]. Тому, актуальним і значущим є підготовка висококваліфікованих кадрів саме серед представників цифрового покоління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сучасному етапі важливу роль для розвитку науки у сфері інноваційних стилів управління для результативного використання ресурсів та ефективної підготовки ІТ менеджерів цифрового покоління, відіграють дослідження таких вчених, як Гудзь О.Є., Стецюка П.А., Зеліско І.М., Moller K., Yigitbasioglu O., Schaffer U., Rikhardsson P., Yigitbasioglu O., Arnaboldi M., Busco C., Cuganesan S., Verbeeten F., Labro E., Lang M.H., Omartian J.D.

Метою статті є розкриття поняття і функціонування ІТ менеджменту, важливість підготовки спеціалістів-управлінців високого рівня в контексті розвитку цифрового суспільства.

Виклад основного матеріалу. Світ, в якому ми живемо, наразі кардинально змінюється – йде зміна звичного нам ходу життя, суспільство постійно зіштовхується з новими випробуваннями, умовами, концептами, і кожен вирішує для себе сам: зміни - це реальні проблеми чи чудова можливість вивчити нове, адаптуватися, зробити крок вперед? Зміни відбуваються зараз абсолютно у всіх сферах діяльності, показуючи не зовсім зрозумілі тенденції майбутнього, але є точне бачення – ці зміни відбуваються навіть у нашій свідомості, даючи простір для самовдосконалення.

Сьогодні, яке характеризується нестабільністю, диктує менеджерам усіх галузей бізнесу нові задачі: як вивести управління на новий рівень таким чином, щоб зменшити на суспільство соціально-психологічний тиск перемін, адаптуватися до нових вимог часу, витримати турбулентність економіки?

У світовій історії є чимало прикладів зміни концепцій управління. Причиною виникнення менеджменту як науки, на початку ХХ ст., було зростання ролі людського фактору та раціональне використання набутого досвіду. Пройшов час, зараз менеджмент потребує відповідної реакції з акцентом на швидке реагування на виклики, які диктує

сьогодення. Концепція новітнього управління, яке можна трактувати як «Менеджмент: 4.0», вже тепер залучає комплекс теоретичних знань, ідейних основ і практичних навичок для пришвидшення прийняття рішень із залученням ІТ технологій, цифровізації, інноваційного розвитку діяльності та підбору найефективніших і гнучких бізнес-моделей [3, 4].

Ми стоїмо на порозі нової ери: немає часу на довгі роздуми – вже сьогодні можна констатувати як завершений факт зміни центрів прийняття ключових рішень у світовій економіці, нових принципів макроекономічної політики держав, нових методів керування й концептуально нових методів менеджменту. Разом з тим, держава повинна готувати висококваліфікованих спеціалістів як креативних особистостей, здатних у сучасних умовах прийняти виклики часу і забезпечити розвиток бізнесу із залученням ІТ технологій та розвиток цифрового суспільства.

Теоретичні знання, які надаються майбутнім спеціалістам, будуть використовуватися на рівні рефлексів та суперреакцій, адже нинішнє цифрове покоління розвивається у супроводі цифрових технологій, цифрового світогляду, їх не можливо здивувати ні інтернет речами, ні криптовалютою, ні блокчейном. Отже і новітній менеджмент, представлений інтелектуально-розумовими ресурсами молоді, буде швидко прийнятий і адаптований суспільством, в якому на рівні відбудови держави буде розвиватися і штучний інтелект, автоматизація, комп'ютеризація, що є запорукою технологічного розвитку нашого суспільства.

На рівні вже давно апробованих видів менеджменту: виробничий, маркетинговий, кадровий, постачальницько-збутовий, фінансовий, кризовий, зараз впроваджуються нові види управління – цифровий менеджмент інформації, нейроменеджмент, менеджмент 4.0 (поєднання ІТ-сфери та проектного управління) [4]. Нові стилі управління представляють собою адаптивні системи без чітких структур, з командою, яка є самоорганізованою, без постійного контролю зі сторони керівництва, сам керівник – ідейний натхненник, а робочий процес акцентовано на вчасність і якість. Тому і майбутні спеціалісти - менеджери, які будуть заходити в таку систему, мають бути самодисциплінованими, активними, відповідальними, з лідерськими якостями.

Тепер поставимо питання: чи можливо вивчитися на керівника?

Відразу стати керівником не можливо, як і управляти автомобілем без досвіду, але використовуючи теоретичні знання і навички, включитися в робочий процес, завоювати довіру і повагу колег, поступово вивчати всі процеси підприємства, і, таким чином, стати висококваліфікованим менеджером [1, 3, 5].

Менеджмент – це процес організації ефективної діяльності будь-якої компанії, це сукупність методів, засобів, принципів управління всіма наявними ресурсами використовуючи інтелект працівників, їх зацікавленість, мотивацію.

Менеджмент є елементом сучасності, повинен постійно вдосконалюватися, реагувати на інновації, торкатися абсолютно всіх сфер діяльності організації. Разом з тим опиратися на багаторічний досвід управління людською діяльністю, навчати нове покоління менеджерів, поєднуючи теорію та практику.

Менеджер – це управлінець-митець, який досконало володіє мистецтвом об'єднання колективу для досягнення стратегічних та оперативних цілей компанії, результативне управління ресурсами. Адже успіх компанії залежить не тільки від економічних можливостей чи виробничих потужностей, а й від професійної діяльності менеджера, дії якого направлені на високу результативність, вмотивованість, розвиток. Ефективний менеджер повинен володіти знаннями у багатьох сферах: (менеджмент, ІТ-сфера, виробництво, соціальна психологія, економіка, бізнес), постійно навчатися та вдосконалюватися.

Успішний менеджер має володіти багатьма якостями:

- Комунікативність – властивість особистості, що характеризується легкістю спілкування, налагодженням ділових стосунків, здатністю переконувати, згладжувати розбіжності;

- Високі розумові та аналітичні здібності – для встановлення причинно-наслідкових зав'язків, аналізу інформації, приймання правильних рішень, вирішення проблем;
- Прагнення до вдосконалення – підвищувати свій професіоналізм і навчати персонал, реагувати на інновації, бути ідейним натхненником, винахідником;
- Ризиковість та вимогливість – вміти розумно ризикувати, досягати поставлених цілей, в тому числі і для підтримки свого авторитету;
- Ініціативність – здатність до новаторства, захист інтересів підлеглих перед вищим керівництвом;
- Високі моральні якості – чесність та неупередженість завжди цінуються в суспільстві.

Звичайно, кожне підприємство може ставити свої вимоги до підходу/вміння/навичок/якостей менеджера, якого наймають на роботу, адже вимоги кожної окремо взятої організації – складні і часто мають індивідуальний підхід. Навіть робота управлінця подекуди стресова, вимагає занадто високої продуктивності, гнучкості, готовності до нових амбіцій власників.

Готуючись до майбутньої практики, потрібно використовувати час навчання максимально ефективно, опираючись на теорію, формуючи спеціальні компетентності і здібності:

- Формувати свої особисті цінності – ця здібність допоможе реалізувати свій потенціал, зможе спростувати задачу щоденного прийняття рішень;
- Чітко розуміти ціль особисту та цілі компанії – для впливу на ділове та особисте життя, здатність використовувати тайм-менеджмент, направляти діяльність на результат;
- Вчитися керуванню та впливу на оточення – кожен розуміє, що потрібен практичний результат, а тому є необхідність у спеціальних знаннях соціуму, психології, спілкуванню;
- Уміти навчати – бути наставником, формувати робочі групи, які здатні до ефективної роботи;
- Стати інтелектуалом - постійне вдосконалення і новаторство допоможуть швидко адаптуватися до вимог часу, цікавитися і впроваджувати інновації, обмінюватися досвідом;
- Вчити сучасні управлінські концепції та підходи – для свого власного оцінювання ефективності управління, адже ціль компанії – прибуток, це не завжди єдиний результат, до якого потрібно прагнути.

Які менеджери потрібні сучасному та майбутньому бізнесу для відновлення та розвитку економіки держави? Відповідь очевидна – ІТ менеджери з цифровізацією менеджменту як процесу, дії, як науки.

Як показують дослідження WHU (німецької бізнес-школи менеджменту), 2017-2021 років – ні середні компанії, ні великі холдинги не можуть ефективно впровадити цифровізацію в управлінні і у виробничому процесі відповідно до вимог часу. Навіть зрозумілі фінансові функції не розвинені на 100% можливостей ІТ-технологій, а роботизована автоматизація процесів (RPA) використовується в обробці транзакцій для менш ніж 60% фінансових операцій. Намагання провести швидку цифровізацію – не більше, ніж риторика керівників і завищена межа очікування. Станом на червень 2021 року 52% опитаних компаній-респондентів доповіли, що їх підприємства не мають контрольної стратегії цифровізації, 30% - повідомили про наявність попередньої стратегії (розроблені плани), і тільки 6% респондентів повідомили про відносно зрілу стратегію цифровізації. Крім того, тільки 12% респондентів вважають фінансові інвестиції своєї компанії в цифровізацію процесу достатніми для впровадження. Найбільший показник цифровізації процесів компанії – фінансове планування, статистика, бізнес-розвідка і аналітика [6].

Таким чином, як показує практика, більшість працівників компаній не має достатнього досвіду для впровадження ІТ технологій та для ефективного процесу управління і діяльності. Тому, одним з важливих викликів для організацій є розвиток досвіду у впровадженні інновацій у всі сфери їх діяльності, і як результат – цифровізація сфери управління: ІТ менеджмент.

Під час проведення дослідження виявилось, що 22% компаній знайшли вихід із ситуації: для обробки даних у фінансовій та аналітичній сфері свого бізнесу наймають зі сторони спеціалістів-науковців які працюють в ІТ та операційній сфері, за браком фахівців серед своїх працівників. Висновки також показують, що існує відносно невелика взаємодія найнятих спеціалістів-науковців та працівників компаній, що говорить про потребу в залученні спеціалістів на постійній основі. Звичайно, є ефективність від проходження додаткового навчання свого персоналу на різних курсах відповідного напрямлення, але ця опція не дає можливості цифровізувати 100% процесів. Ця інформація говорить про те, що навіть в європейському бізнесі не вистачає кваліфікованих спеціалістів для цифровізації процесів бізнесу та запровадження в достатній мірі ІТ менеджменту як ефективного управління.

Щодо бізнесу в Україні – на практиці також спостерігається досить великий дефіцит висококваліфікованих спеціалістів в сфері цифровізації управління та бізнес-процесів, тому для заповнення цієї потреби наразі відбувається інтенсивна навчальна робота в університетах, в тому числі і в Державному університеті телекомунікацій, який ефективно пов'язує навчання ІТ спеціалістів технічного напрямлення зі сферою управління для бізнесу: менеджери в ІТ-сфері, цифровізація економіки та підприємницької діяльності, висококваліфіковані спеціалісти для розвитку ринку – маркетологи. Також є спеціалізовані навчальні курси які проводить лідер у сфері ІТ та мереж – Cisco, вони направлені на навчання як майбутніх так і практикуючих спеціалістів для допомоги компаніям трансформувати способи зв'язку, спілкування та управління. Cisco ставить акцент на оцифрування та цифровізацію зв'язку, процесів, даних і речей для надання інтелектуальних даних і практичних ідей, що сприяють досягненню поставлених бізнес-результатів [3, 6, 7].

Загалом цифровізація менеджменту, як функції управління, означає перетворення взаємодії, комунікацій, бізнес-функцій і бізнес-моделей з оцифрованих на більш цифрові, що часто зводиться до поєднання цифрового та фізичного, як у багатоканальному обслуговуванні клієнтів, інтегрованому менеджменті чи розумному виробництві з поєднанням автономних, напівавтономних і ручних операцій.

Отже, від майбутніх спеціалістів у бізнесі чекають результативності і трансформацію бізнес-операцій/функцій/моделей/процесів шляхом використання цифрових технологій і ширшого використання ІТ технологій, перетворених на інтелект і практичні знання: DIKW data, information, knowledge, wisdom — дані/інформація/знання/мудрість, маючи на увазі конкретну користь.

Висновки. ІТ менеджери високої кваліфікації в сучасних умовах потрібні для прискореної трансформації бізнес-діяльності, процесів, компетенцій, моделей для повного використання змін і можливостей цифрових технологій та їх впливу на суспільство в стратегічних і пріоритетних напрямках відновлення та розвитку економіки. Менеджмент є елементом сучасності, він постійно вдосконалюється, реагує на інновації, торкається всіх сфер діяльності бізнесу, разом з тим опирається на багаторічний досвід управління людською діяльністю, навчає нове покоління менеджерів, поєднує теорію та практику. Прискорення впровадження ІТ-технологій в управління призведе до принципово нових ринків, клієнтів і бізнес-ресурсів, надасть нові можливості в наших реаліях та викликах, що зрештою призведе до економіки Digital Upgrade.

Список використаної літератури

1. Гудзь О.Є. Методологічні підходи до формування механізму управління інноваційним потенціалом підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2017. №3. С. 5-12.
2. Стецюк П.А. Методична платформа формування та реалізації інвестиційної стратегії телекомунікаційних підприємств. Наукові записки ДУТ. 2021. №1. С. 51-58.
3. Гудзь О.Є. Федюнін С. А., Щербина В. В. Диджиталізація, як конкурентна перевага підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес.* 2019. №3(29). С. 18–24.

4. Ann Francke. Management 4.0: Developing the next generation of managers and leaders. *Chartered Management Institute*. URL: <https://www.managers.org.uk/wp-content/uploads/2020/02/Management-40-Report.pdf>
5. Oesterreich T.D. Teuteberg F., Bensberg F., Buscher G. The controlling profession in the digital age: Understanding the impact of digitisation on the controller's job roles, skills and competences. *International Journal of Accounting Information Systems*. 2019. №35. С. 4-32.
6. Möller K., Schäfer U., · Verbeeten F. Digitalization in management accounting and control: an editorial. *Journal of Management Control*. 2020. №31. С. 1-8.
7. Нагорода академії Cisco Державного університету телекомунікацій URL: <https://www.dut.edu.ua/ru/news-1-641-9454-nagoroda-akademii-cisco--derzhavnogo-universitetu-telekomunikaciy>

REFERENCES

1. Gudz O.Ye. (2017) Metodolohichni pidkhody do formuvannia mekhanizmu upravlinnia innovatsiinym potentsialom pidpriemstv Metodolohichni pidkhody do formuvannia mekhanizmu upravlinnia innovatsiinym potentsialom pidpriemstv [Methodological approaches to the formation of a mechanism for managing the innovative potential of enterprises]. *Economics. Management. Business*. №3. pp. 5-12.
2. Stetsyuk P.A. Metodychna platforma formuvannia ta realizatsii investytsiinoi stratehii telekomunikatsiinyykh pidpriemstv [Methodical platform for formation and implementation of the investment strategy of telecommunications enterprises]. *Scientific notes of the SUT*. 2021. № 1. pp. 51-58.
3. Gudz O .Ie. Fediunin S. A., Shcherbyna V. V. (2019) Dydzhytalizatsiia, yak konkurentna perevaha pidpriemstv [Digitization as a competitive advantage of enterprises]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. №3(29). pp. 12–19.
4. Ann Francke (2020) Management 4.0: Developing the next generation of managers and leaders. *Chartered Management Institute*. Retrieved from: <https://www.managers.org.uk/wp-content/uploads/2020/02/Management-40-Report.pdf>
5. Oesterreich T.D., Teuteberg F., Bensberg F., Buscher G. (2019) The controlling profession in the digital age: Understanding the impact of digitization on the controller's job roles, skills and competencies, *International Journal of Accounting Information Systems*. №35. Pp. 4-32.
6. Möller K., Schäfer U., · Verbeeten F. (2020) Digitalization in management accounting and control: an editorial. *Journal of Management Control*. №31. pp. 1-8.
7. Cisco Academy Award of the State University of Telecommunications Retrieved from: <https://www.dut.edu.ua/ru/news-1-641-9454-nagoroda-akademii-cisco--derzhavnogo-universitetu-telekomunikaciy>

MAKARENKO TATIANA. IT MANAGEMENT: FROM THEORY TO A HIGHLY QUALIFIED SPECIALIST. *The concept of innovative management styles was studied, the newest types of management were analyzed, and the possibilities of the digital generation were revealed to ensure the technological development of society in Ukraine. It is shown what competencies and qualities a future manager should possess to ensure the process of digitization of management, how the process of training highly qualified specialists takes place.*

Key words: *management, digitalization, youth, innovative development, IT specialists.*